

เมื่อสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงประกาศมิให้คนทักว่าอ้วนหรือผอม

น.พ. วิบูล วิจิตรวาทการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียน: น.พ. วิบูล วิจิตรวาทการ

ชื่อบทความ: เมื่อสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงประกาศมิให้คนทักว่าอ้วนหรือผอม

ที่มา: ดิฉัน : 14, 309 (มกราคม 2533) หน้า 28-31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศมิให้คนทักว่าอ้วนหรือผอม

น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชินี ทรงมีพระกายาผอมทั้งสองพระองค์

ในสมัยโบราณนั้น ผู้ใดมีวาสนาสูง บุญญา
บรรดาศักดิ์ใหญ่โต อยู่ดีกินดี ก็มักจะมีรูปร่าง
ค่อนข้างท้วมแสดงถึงความมั่งคั่ง

ใครร่างกายผ่ายผอม คนมองเห็นก็นึกว่า
มีโรคร้ายไข้เจ็บหรือไม่มีอาหารพอกิน เห็นได้ว่า
บุญวาสนาน้อยกว่าคนอ้วนท้วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ทรงมีพระกายาที่ผอมเพรียวเพราะทรงผนวชเป็น ภิกษุ ทรงเสวยพระกระยาหารเพลมาเป็นเวลาหลาย สิบปีก่อนขึ้นครองราชย์สมบัติถึงแม้จะเสวย พระกระยาหารมากขึ้น เมื่อเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ก็ไม่ทรงอ้วนสมบูรณ์ขึ้น

ความจริงรูปร่างลักษณะแบบนี้แพทย์ สมัยใหม่ถือว่าถูกต้องต่อสุขภาพมากกว่าการเป็นคน อ้วน จะแข็งแรงอายุยืน ไม่เป็นโรคหัวใจ โรคเบาหวานหรือความดันโลหิตสูงได้ง่าย

แต่ในสมัยโบราณ สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ไม่ ค่อยจะพอพระทัยในลักษณะพระกายาของพระองค์ เอง มีข้อความในประกาศบางฉบับที่ทรงบันถึงเรื่องนี้ อ่านเห็นได้อยู่บ่อยๆ ในประกาศฉบับหนึ่งทรงกล่าว ว่า

“ตัวข้าพเจ้านี้ มีคนทักเป็นอันมาก ทั้งพระ ทั้งคฤหิ์สร์ ข้างวัด ข้างบ้าน ทั้งหญิง ทั้งชาย ตั้งแต่ ต้นแต่บ่าวผู้ใหญ่เก่าๆ ของข้าพเจ้าเองขึ้นไป ย่อม คิดเห็นว่าข้าพเจ้ามีกำลังน้อย ทั้งกำลังกาย กำลัง ปัญญา คือเห็นว่าชুবผอมไม่มีเรียวแรงแข็งกล้า โรคภัยมาก เจ็บไข้บ่อยๆ

แล้วข้าพเจ้าคิดๆ พุดๆ อะไรผิดๆ ถูกๆ ไม่ เหมือนท่านทั้งปวงคิด ท่านทั้งปวงพุด

ด้วยเหตุนี้เป็นอันมาก แม้ถึงมิใช่ซึ่ง ตัวข้าพเจ้า ก็คิดเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนนอกเศษนอก เลย ไม่ควรคิดจะหมายให้ไ้ได้รากคาคติ”

นางแอนนา เลียวโนเวนส์ เองซึ่งเป็นผู้หญิง ฝรั่งเศสปากจัด ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ได้บันทึกไว้ว่า พระกายาของพระเจ้าแผ่นดินไทยนั้นเหมือนกับ Shriveled old Grasshopper คือตักแตนที่แก่ตัว เหี่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ผู้เขียนเคยอ่านในบันทึกภาษาฝรั่งของเธอ ก็รู้สึกโกรธเคือง ผู้หญิงคนนี้ไม่มีความเป็นผู้ดีพอ กล่าวถึงลักษณะของพระมหากษัตริย์ของประเทศอื่น อย่างไม่เหมาะสม

ท่านผู้อ่านได้มีโอกาสอ่านข้อความของนาง แอนนา เลียวโนเวนส์ เป็นหนังสือที่เธอเคยเขียนก็จะ พบว่าเธอได้ใช้ถ้อยคำที่หยาบคายรุนแรงใน การบรรยายถึงพระเจ้าแผ่นดินของเราอีกหลายบท หลายตอน ไม่เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจว่าหนังสือเล่มนี้ เคยถูกสั่งห้ามไม่ให้จำหน่ายในประเทศไทยอยู่เป็น เวลาหลายปี

สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมี ประกาศถึงสองฉบับเกี่ยวกับการห้ามมิให้กราบบังคม ทูลทักว่าอ้วนผอมขาวหรือดำ ทรงกระทำเช่นนี้ เพราะคงจำรำคาญเต็มที การที่ทั้งเชื้อพระวงศ์และ ข้าราชการ ขุนนางชอบกราบบังคมทูล เพราะความ เป็นห่วง ว่าทรงผ่ายผอม หรือดำคล้ำลง จนในที่สุด ไม่ทรงอยากฟังแล้ว จึงขอให้เลิกพูดกันเสียที

ประกาศอันแรกลงวันพฤหัสบดีเดือนหก ขึ้น 3 ค่ำ ปีมจ จัตวาศก มีใจความว่า

“มีพระบรมราชโองการมาพระบัณฑูรสุรสิง- หนาท ให้ประกาศพระบรมวงศานุวงศ์ แต่ข้าทูล ละอองธุติพระบาทผู้ใหญ่ผู้ใหญ่ แลพระสงฆ์ราชา คณะพระครูฐานานุกรม แลแพทย์หมอให้ทราบทั่ว กัน

ว่าตั้งแต่นี้ไปห้ามเป็นอันขาด อย่าให้ท่าน ผู้ใดปราศัยทักทายถึงพระกายพระบาทสมเด็จพระ- จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยคำว่า อ้วน ว่าผอม ว่าดำ ว่าขาว สรรเสริญก็ดี ตีเตียนก็ดี แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง

คำปราศัยอย่างนี้ไม่ดี เป็นการล่วงเกินต่ำสูง นัก อย่าได้พุด อย่าได้ใช้เลย”

ไม่ว่าการณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากประกาศนี้ออกมาแล้วก็คงจะมีคนไม่รู้หรือไม่เชื่อฟังยังกราบทูลทักว่า ผอมหรือดำอยู่อีก

จึงมีความจำเป็นจะต้องประกาศลงโทษผู้ที่ยังไม่เชื่อฟัง

ในประกาศอันที่สองนี้สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงพยายามอธิบายถึงเหตุผลแจ้งว่า คำว่าอ้วนหรือผอมนี้แท้จริงเป็นคำหยาบ ใช้กับสัตว์เดรัจฉานมากกว่าคนมนุษย์ เช่นพูดว่าวัวหรือหมูตัวอ้วนหรือตัวผอม แต่แท้จริงมนุษย์ธรรมดาหรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้านายนั้น ควรจะใช้คำอื่น หรือมีฉนั้นก็ไม่ต้องเอ่ยถึงเลย ทรงเริ่มต้นคำประกาศนี้ว่า

“ให้ประกาศการที่มีผู้ปราศัยทักทายเจ้านายผู้มีบรรดาศักดิ์สูง ด้วยการในพระกายทักว่าอ้วนว่าผอมนี้เป็นอัปมงคล ไม่ควรตามเหตุที่อ้างเป็นหลายประการ

คือคำว่าอ้วนว่าผอมเป็นคำหยาบ คำดำ คำเลว ประการหนึ่ง คือเอากการที่ควรจะวิตกเป็นประมาณ ว่าดีว่าชั่วในสัตว์เดรัจฉานมาพูดมาเจรจาในมนุษย์มีศักดิ์สูง ไม่มีประโยชน์

ประการหนึ่ง คือทำให้กำเริบมิ่งขวัญของกายผู้มีสิริ ด้วยการเจรจาขัดแแก่การที่คบบราณห้ามมาประการหนึ่ง

ซึ่งคำว่าอ้วนว่าผอมเป็นคำดำเลวหยาบนั้น ฟังเอาเถอะ ปากผู้ดีผู้ดีที่มีอัธยาศัย เมื่อเค้าจะพูดว่าเจ้านายผอมไปแลอ้วนขึ้น เขาก็ยอมว่าชুবพระองค์แลทรงพระเจริญหรือพวงพีดังนี้โดยมาก เขาไม่ว่าอ้วนว่าผอมมิใช่หรือ

อนึ่งเปรียบเทียบให้เห็นตัวอย่างในถ้อยคำเหมือนเจ้าจอมมารดาศรีในพระเจ้าฟ้างรอง พระองค์เจ้าบุปผา คือเจ้าจอมที่เป็นบุตรเจ้าพระยาศรีธรรมอิราษ และเป็นน้องเจ้าพระยาอภัยภูธร แล

พระยาอนุชิตชาญชัย ขุนทอง แลเป็นอ่าวเจ้าพระยา ยมราช พระยาเสนาภูเบศร์บัดนี้ แลพระยาอนุชิตชาญชาญหนู และอื่นๆ นั้น

เมื่อแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เจ้าจอมมารดาศรี เป็นเจ้าจอมมารดาผู้ใหญ่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ว่าราชการฝ่ายในต่างโดยมาก

ท่านทั้งหลายทั้งปวงตลอดลงไปจนไพร่เลว ย่ำแยงเกรงกลัวนับถือมากเมื่อจะเรียกออกชื่อเดิมว่าขุนศรี เจ้าขุนศรีก็กระดากปาก จึงอาศัยเอาสัณฐานกายเจ้าจอมมารดานั้น ซึ่งแปลกกันกับสัณฐานกายคุณนุ้ม พระบรมญาติ ที่เรียกว่าเจ้าขุนวังหลวง ผู้ว่าราชการในพระราชวังโดยมากเหมือนกันนั้นเป็นที่อ้าง แล้วที่เรียกนามแปลไปว่าเจ้าขุนพี ชื่อนี้ก็ยังแจ่งอยู่แก่เหล่าหลานแลญาติสืบมา

คิดดูเถอะ ถ้าคำว่าอ้วนว่าผอมเป็นคำดี เขาจะยกว่าเจ้าขุนพีทำไม เขามิเรียกว่าเจ้าขุนอ้วนหรือ อนึ่งเมื่อเรียกข้างเจ้าจอมมารดาศรีว่าเจ้าขุนพีแล้ว คุณนุ้มพระบรมญาติผู้ว่าราชการตั้งเป็นคู่กัน ก็ควรจะเรียกว่าเจ้าขุนผอม เพราะคำว่าผอมเป็นคำดำ จึงเรียกว่าเจ้าขุนวังหลวง โดยเทียบกับคุณคุ่มผู้น้องท่านนั้น ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ว่าราชการในพระบวรราชวังมีผู้เรียกว่าเจ้าขุนวังหน้า

แล้วคุณกระต่ายน้องท่านซึ่งในเวลานั้นได้เป็นผู้ใหญ่ในข้าหลวงในเจ้าฟ้ากรมหลวงเทพพวดี ซึ่งเสด็จอยู่ที่ปลัดซ้ายและพระที่นั่งวิมานรัตนารัตยา ซึ่งนับเนื่องในหมู่พระมหากษัตริย์นั้น ว่าเจ้าคุณปราสาทก็ซึ่งข้อที่ว่าเอากการที่ควรจะวิตกเป็นประมาณว่าดีว่าชั่วในสัตว์เดรัจฉานมาพูดมาเจรจาว่าในมนุษย์มีศักดิ์สูงไม่มีประโยชน์นั้น คือว่าให้เห็นด้วยกันว่า การที่จะวิตกแล้วดีว่าผอมเป็นชั่ว สรรเสริญว่าอ้วนเป็นดี เป็นประมาณของประโยชน์

นั้นต้องการในสัตว์เดรัจฉานสองจำพวก คือสัตว์ที่เป็นพาหนะจำพวกหนึ่ง สัตว์ที่จะต้องการเนื้อที่เรียกว่ามังสะเป็นอาหารจำพวกหนึ่ง เมื่อผู้ใดจะซื้อหาช้าง ม้า โค กระบือ อูฐ ลา ซึ่งเป็นพาหนะจะใช้แรงก็ย่อมสรรเสริญสัตว์ที่อ้วน ดีสัตว์ที่ผอม สัตว์ที่อ้วนมีราคามากสัตว์ที่ผอมมีราคาน้อย ถึงสัตว์ที่เป็นอาหารคือ สุกร แพะ แกะ แลสมัน กวางทราย ตลอดจนไปจนเปิด ไก่ แลปลา บรรดาที่จะใช้เนื้อเป็นอาหารผู้ซื้อหาต้องการก็เลือกหาสัตว์ที่อ้วนเพราะมีเนื้อมาก สัตว์ที่อ้วนมีราคามาก เพราะสัตว์ที่ผอมสงสัยเป็นสัตว์มีโรค

ก็ความอ้วนความผอมนั้น เมื่อมาพิจารณาในมนุษย์ แม้ในคนที่จะใช้แรงเป็นทาสกรรมกร หรือทหารแลคนมวย คนปล้ำต่างๆ มัณฉิมบุคคลคือคนสันนกลางนั้นเป็นดี”

อ่านข้อความข้างบนนี้พอจะเข้าใจได้ว่า ในแผ่นดินของสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 มีกุลสตรีชั้นสูงสุดผู้หนึ่ง คือเจ้าคุณศรีในพระราชวัง ท่านคงจะเป็นคนที่อ้วน จึงเรียกกันว่าเจ้าคุณพี คำว่าพีนี้คงหมายถึงความอ้วนสมบูรณ์ของร่างกาย

จากทรงเล่าถึงเจ้าคุณศรีนี้แล้วสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ก็ทรงอธิบายต่อไป ว่าคำว่าผอมและอ้วนนั้น แท้จริงใช้สำหรับสัตว์ที่เราใช้งานหรือสัตว์ที่เราฆ่ามากินเนื้อ ไม่เหมาะสำหรับใช้กับมนุษย์

หลังจากนั้นจึงทรงกล่าวถึงสุขภาพของคนอ้วนคนผอมว่า ความคิดในทำนองคนอ้วนนั้นสุขภาพดีและคนผอมนั้นชี้โรค อาจจะมีผิดจากความจริงก็ได้ แท้จริงที่มีลักษณะกลางๆ ไม่อ้วนไม่ผอมจนเกินไป อาจจะมีอายุยืนมากที่สุด

ความพิจารณาคิดเห็นของพระองค์นี้ ก็ตรง
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ร่วมเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
กับความคิดของแพทย์ในสมัยใหม่ ว่าความอ้วนนั้น
ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นอันตราย เพราะการที่มีน้ำหนักเกินสมควร มักจะตามด้วยมีคอเลสเทอรอลสูงผิดปกติ เป็นโรคหัวใจได้ง่าย หรือบางคนก็เป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ทำให้อายุสั้น ที่อ้วนจนเกินไป มักจะไม่มีแรงที่จะเดินเหินหรือออกกำลังกายได้เท่ากับคนที่รูปร่างเพรียวกว่า ทรงอธิบายต่อไปในทำนองนี้

“ก็ความอ้วนความผอมนั้น เมื่อมาพิจารณาในมนุษย์ แม้ในคนที่จะใช้แรงเป็นทาสกรรมกร หรือทหาร แลคนมวยคนปล้ำต่างๆ มัณฉิมบุตรคือคนสันนกลางนั้นเป็นคนดี คนอ้วนนักเมื่อเป็นทาสวิ่งตามนายไม่ไหว ใช้ปืนปายขึ้นร่างร้านหลังคาไม่ได้ มักหอบห่อเฮ้ออยู่

ถ้าเป็นมวยเป็นปล้ำถูกเตะถูกชกหกล้มลงลุกไม่ขึ้น ถ้าผอมนักใช้แบกใช้หามของใหญ่ของหนักไม่ใคร่ได้ โลเล่นัก ถ้าเป็นมวยเป็นปล้ำแรงน้อยไปชกเขาไม่แตก เตะเขาไม่ล้ม แต่ผู้สรรเสริญคนอ้วนดิคนผอมนั้นดูเหมือนที่จะว่าคนอ้วนอายุยืน คนผอมอายุสั้น การนั้นก็จริงไม่เป็นประมาณ

จินซิ่นที่เป็นพระยาพิศาลศุภผลที่เป็นคน
ผู้อ่อนอย่างเอก อายุอ่อนกว่ามหาคงที่เป็นพระราช
กระวี ซึ่งเป็นผู้ดมอย่างเอกลั้นถึงสามสิบสองปี

ก็เหตุไรเล่าพระยาพิศาลศุภผลจึงตายไป
ก่อนพระราชกระวี

ข้อซึ่งว่าทำให้กำเริมิ่งขวัญของกายผู้มีสิริ
ด้วยการเจรจาขัดแก่การที่โบราณห้ามมานั้น ให้สืบ
สังเกตเอาเถอะ คนที่เลี้ยงเด็กต่อหน้าเด็กนั้นเขาไม่
ว่าอ่อนว่าหนักว่าน่ารักน่าชม เพราะว่าติ้มกลับเป็น
ร้าย

แต่ซึ่งว่าชอบว่าดมไปนั้นบิดามารดาและ
ญาติพี่เลี้ยงเด็กมักวิตก เพราะเหตุที่ว่าเด็กไม่รู้จักร
รักษาตัว การที่รักษาตัวเด็กนั้นเป็นธุระของผู้ใหญ่
ที่จะได้หาหมอมาประกอบยา แลขู่เข็ญขึ้นใจให้เด็ก
กิน

ก็ผู้ใหญ่ทั้งปวงนั้นชีวิตของเขาเขาก็รัก เมื่อ
จะสบาย ไม่สบายตัวเขารู้ก่อนผู้อื่น กายของเขาเขาก็
เห็นอยู่เป็นนิจ ด้วยส่องกระจกอยู่ทุกวัน ถึงที่ไหนจะ
ไม่มีกระจก หาน้ำใส่ขันส่องดูหน้าดูรูปของตัวเป็น
ธรรมดา ไม่ต้องการที่ผู้อื่นจะปราศยล่งเกินเข้ามา
ถ้าทักหล่อนว่าศรีษะล้านดีกว่า เพราะพูดเป็นเล่นไม่
เอื้อมถึงชีวิตชีวัง

ก็การทักว่าอ่อนว่าดมนั้น เมื่อวิเคราะห์ไป
เป็นการเอื้อมถึงชีวิตชีวัง แลผู้พูดไว้ตัวสูงเป็นเหมือน
ดังบิดามารดากับประมาณเจ้าของกายผู้ที่ต้องทักนั้น
ให้เป็นเหมือนดังเด็กๆ ไม่รู้จักรักษาตัว”

หลังจากทรงอธิบายไว้อย่างละเอียดแล้ว จึง
ตั้งการทำโทษของผู้ที่ละเมิดคำประกาศนี้ ซึ่งดูก็เป็น
โทษที่แรงไม่น้อย ถึงกับให้เขียนด้วยหว่ายห้าสิบที
สามสิบที ตามแต่จะกล่าวผิดมากผิดน้อย แล้วก็
เป็นการทำโทษที่ค่อนข้างจะรุนแรง สำหรับกล่าวผิด
เพียงคำสองคำ คงจะเป็นเพราะองค์พระเจ้าแผ่นดิน

ทรงมีพระวรกายผอม จึงไม่ชอบให้ใครมาทักอีก
ต่อไป ทรงประกาศในตอนท้ายว่า

“ก็ท่านทั้งหลายทั้งปวงบัดนี้ ไม่ใคร่จะ
สังเกตการณ์เรื่องนี้ ท่านได้ทักเอาจนถึงในพระเจ้า
แผ่นดินที่มีพระเดชาภาพเป็นที่ล้นที่พัน ก็ยัง
ลวงเกินกราบทูลทักทายเนื่องๆ ไม่ระวังว่าเป็น
การต่ำสูงเกินเลย

การทักทายอย่างนี้มักมีมาแต่พระสงฆ์แล
หมอ แลท่านผู้ใหญ่ๆข้างในข้างหน้า เพราะฉะนั้น
บัดนี้ จึงมีพระบรมราชโองการ ให้ประกาศห้ามอย่า
ให้ลวงเกินทักทายอย่างที่ว่าแล้ว ทั้งพระสงฆ์แล
คฤหัสถ์ชาววัดชาววา

ถ้าพระสงฆ์จะเข้ามาในพระราชสถานวันใด
เวลาใด ให้สังฆการีเชิญพระราชบัญญัตินี้ มาว่ากล่าว
เตือนสติให้ระวังเมื่อพระสงฆ์มักพันๆ เพียงๆ ไหลๆ
เลื่อนๆ

ฝ่ายข้าราชการผู้ใหญ่ๆสูงอายุเล่า ก็ให้
กรมวังคอยตักเตือนห้ามปราม อย่าให้กราบทูล
ทักทายเกินเลยได้

หมอดวยอยู่งานถวายพระโอสถมักใคร่ที่จะ
กราบทูลอย่างนี้ เมื่อเวลาใดเรียกหมอ ให้ชาวที่คอย
กำชับให้ระวังอย่ากราบทูลทักทายได้ ถ้าผู้ใดมีฟัง ขึ้น
กราบทูลทักทายดังนี้ จะให้ลงพระราชอาญาทวน
ด้วยหว่ายห้าสิบที

สังฆการีแลชาวที่แลกรมวังอยู่ในเวรที่เกิด
เหตุขึ้นนั้น จะต้องให้รับพระราชอาญาละสามสิบที
ยี่สิบที ตามโพธิศานุโทษที่ได้ตักเตือนบ้าง แลไม่ได้
ตักเตือนเลย

ตามสถานที่ผู้กำกับนั้น คือถ้าในพระสงฆ์จะ
ลงโทษแก่สังฆการี ถ้าในหมอจะลงโทษแก่กรมวัง ถ้า
ท่านผู้ใดที่ไม่ควรจะได้รับพระราชอาญา คือพระสงฆ์ก็
จะให้ให้มีเบี้ยปรับถ่ายโทษตน

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถึงในข้าราชการฝ่ายในเล่า เมื่อทำวานางหรือ
ท่านอื่นๆ จะนำผู้ใดเข้าเฝ้าก็ให้คอยตักเตือนห้าม
ปรามกำชับผู้นั้นก่อน ถ้าเกิดเหตุขึ้นเพราะผู้ที่เข้าเฝ้า
จะลงโทษแก่ท่านผู้นำนั้นด้วยตามโทษานุโทษ
ประกาศมา ณ วันเสาร์เดือน 6 ขึ้น 5 ค่ำ ปี
จอ จัตวาศก ศักราช 1224 เป็นปีที่ 4007 ในรัชกาล
ปัจจุบันนี้”

จากประกาศของพระเจ้าแผ่นดินฉบับนี้ ก็
คงจะมีคนขยาดไม่กล้ากราบทูลทักทายพระองค์ว่า
ผอม อ้วน ขาว หรือดำอีกต่อไป ผู้เขียนไม่ทราบว่ามี
ท่านผู้ใดพลาดพลั้งเผลอปากไปจะโดนเขียนห้าสิบที
หรือเปล่า

เรื่องค่อนข้างแปลกแต่จริงในแผ่นดินของ
รัชกาลที่ ๔ จึงจบลงเพียงเท่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้